

CUPRINS

Cuvânt înainte.....	7
Introducere.....	9

PARTEA I

ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ ȘI FENOMENUL BIROCRATIC

Capitolul I. Diseminarea conceptului de administrație publică	15
1. Precizări introductive	15
2. Repere doctrinare ale conceptului de administrație publică	15
2.1. Perspectiva juridică asupra administrației publice.....	27
2.2. Perspectiva managerială asupra administrației publice.....	28
2.3. Perspectiva sociologică asupra administrației publice.....	30
Capitolul II. Relația dintre administrația publică și puterea executivă	36
Capitolul III. Caracteristicile generale ale administrației publice	41
1. Administrația constituie un corp intermediar, creat în vederea acțiunii, ea este făcută pentru a acționa	41
2. Administrația publică este ierarhizată și ordonată.....	42
3. Administrația publică este remunerată, civilă, laică, egalitară	42
4. Administrația publică este formalistă, scrisă și birocratică	43
5. Administrația publică este permanentă, ea necesită din ce în ce mai mult, cunoaștere și tehnicitate	44
6. Administrația publică este compartimentată vertical și orizontal	44
7. Administrația publică este într-o continuă expansiune	44
Capitolul IV. Funcțiile administrației publice moderne	46
1. Funcția principală de organizare și asigurare a execuției.....	47
2. Funcțiile derivate.....	48
Capitolul V. Diseminarea conceptului de birocrație la nivelul administrației publice	51
Capitolul VI. Evoluția sistemului birocratic de organizare a administrației publice	56
1. Etapele istorice ale dezvoltării sistemului birocratic.....	56

2. Condițiile social-economice de dezvoltare a birocrăției	60
3. Etapa abordării tradiționalist - birocratică în administrația publică	61
Capitolul VII. Birocrația și democrația, dihotomie sau compatibilitate?	69
Capitolul VIII. Disfuncțiile birocrăției	72
Capitolul IX. Adaptarea sistemelor de administrație instituționalizate	76
Capitolul X. De la managementul birocratic al administrației publice la managementul public modern	80
1. Managementul birocratic în administrația publică	81
2. Managementul public în administrația publică	86
Capitolul XI. Controlul exercitat asupra birocrăției	89
1. Preliminarii.....	89
2. Controlul politic asupra birocrăției.....	89
3. Controlul social asupra birocrăției	92
3.1. Exercițarea controlului social prin dreptul de petiționare	93
3.2. Controlul social prin referendum	94
3.3. Controlul social prin accesul cetățenilor la informațiile de interes public	94
4. Controlul administrativ al birocrăției	95
5. Controlul judecătoresc al birocrăției	96
CONCLUZII INTERMEDIARE	98

PARTEA A II-A

PROCEDURA ADMINISTRATIVĂ – MIJLOC DE EXPRIMARE A VOINȚEI JURIDICE ÎN ADMINISTRAȚIE

Capitolul I. Normativitatea juridică – factor de reglare a relațiilor sociale	105
Capitolul II. Conceptul de procedură administrativă și sfera sa de cuprindere	109
1. Considerații generale.....	109
2. Diseminarea noțiunilor de „procedură” și „procedură administrativă”	109
Capitolul III. Funcțiile și principiile procedurii administrative	114
1. Funcțiile procedurii administrative	114

1.1. Funcțiile instrumentale ale procedurii administrative.....	115
1.2. Funcțiile non-instrumentale ale procedurii administrative	115
2. Principiile procedurii administrative.....	115
Capitolul IV. Reguli procedurale generale în administrația publică	120
1. Competența – temei al exercitării procedurii administrative	120
1.1. Precizări terminologice	120
1.2. Trăsăturile competenței.....	122
1.2.1. Legalitatea competenței.....	122
1.2.2. Obligativitatea competenței.....	124
1.2.3. Individualitatea competenței.....	126
1.2.4. Permanența competenței.....	127
1.2.5. Impersonalitatea competenței.....	127
1.2.6. Autonomia competenței.....	127
1.3. Formele de manifestare ale competenței administrative.....	127
1.3.1. Competența materială (ratione materiae).....	129
1.3.2. Competența teritorială (ratione loci).....	129
1.3.3. Competența temporală (ratione temporis)	130
1.3.4. Competența personală (ratione personae).....	130
1.3.5. Competența delegată.....	131
1.3.6. Competența exclusivă.....	131
1.3.7. Competența partajată	132
2. Rolul activ al administrației publice.....	133
3. Limba oficială în administrația publică.....	134
4. Forma scrisă	138
5. Reguli generale de procedură privind operațiunile administrative și tehnico-materiale	140
Capitolul V. Reguli procedurale speciale în administrația publică ..	142
1. Declanșarea procedurii de adoptare sau emitere a actelor administrative.....	142
1.1. Procedura administrativă din oficiu	142
1.2. Procedura administrativă ca urmare a exercitării dreptului la petiționare.....	143
1.2.1. Noțiunea de petiție.....	143
1.2.2. Proceduri impuse autorităților și instituțiilor publice în activitatea de soluționare a petițiilor.....	144
2. Formalități procedurale anterioare, concomitente și posteroare adoptării/ emiterii actelor administrative	146

2.1. Formalități procedurale anterioare adoptării/emiterii actelor administrative	147
2.1.1. Avizele.....	147
2.1.2. Propunerea – condiție a adoptării actului administrativ	151
2.1.3. Rapoartele.....	154
2.1.4. Acordul	155
2.1.5. Procedurile consultative impuse de imperativul asigurării transparenței decizionale în administrația publică	157
2.2. Forme procedurale concomitente adoptării/emiterii actului administrativ.....	162
2.2.1. Cvorumul legal	162
2.2.2. Majoritatea cerută pentru adoptarea actului (majoritatea de vot).....	164
2.2.3. Motivarea.....	167
2.3. Formalități procedurale posterioare adoptării/emiterii actelor administrative	173
2.3.1. Semnarea și contrasemnarea.....	173
2.3.2. Aprobarea	174
2.3.3. Confirmarea.....	175
2.3.4. Comunicarea.....	176
2.3.5. Publicarea	177
2.3.6. Republicarea.....	181
2.3.7. Rectificarea.....	182
2.3.8. Ratificarea.....	182
2.4. Intrarea în vigoare și executarea actelor administrative.....	184
2.5. Încetarea efectelor juridice ale actelor administrative	186
2.5.1. Abrogarea	186
2.5.2. Anularea și inexistența actelor administrative.....	187
2.5.3. Modificarea.....	189
2.5.4. Revocarea	190
2.5.5. Suspendarea.....	192
3. Procedura administrativă alternativă – aprobarea tacită.....	193
3.1. Noțiune și sediu legal.....	193
3.2. Obiectivele procedurii tacite	193
3.3. Sfera de aplicare a procedurii.....	194
3.4. Obligații ce revin autorităților publice în procedura aprobării tacite	195

3.5. Stabilirea conținutului procedurii tacite	195
3.6. Sancțiuni în procedura aprobării tacite	197
3.6.1. Sancțiuni aplicabile personalului administrației	197
3.6.2. Sancțiuni aplicabile solicitanților	198
3.7. Reguli speciale de protecție a solicitanților	198
4. Privire sintetică asupra unor reguli de procedură privind contractele administrative	199
4.1. Contractul administrativ – noțiune și sferă de cuprindere	199
4.2. Proceduri de atribuire a contractelor administrative	200
5. Procedura controlului administrativ	202
5.1. Noțiunea de control administrativ	202
5.2. Scopul controlului administrativ	202
5.3. Forme de control administrativ	203
5.3.1. Controlul intern	203
5.3.2. Controlul extern	203
5.3.3. Controlul administrativ cu caracter jurisdicțional	204
6. Reguli procedurale privind căile administrative de atac	205
6.1. Recursul administrativ	205
6.1.1. Procedura recursului administrativ grațios	205
6.1.2. Procedura recursului administrativ ierarhic	211
6.1.3. Raportul dintre recursul administrativ grațios și recursul administrativ ierarhic	214
6.2. Jurisdicția administrativă și recursul administrativ-jurisdicțional	215
6.2.1. Noțiune și consacrare juridică	215
6.2.2. Trăsături caracteristice jurisdicției administrative	215
6.2.3. Reguli procedurale privind jurisdicția administrativă	216
7. Procedura liberului acces la informațiile de interes public	217
7.1. Sediul legal al materiei	217
7.2. Modalități de asigurare a liberului acces	218
7.2.1. Comunicarea din oficiu a informațiilor de interes public ..	218
7.2.2. Comunicarea la cerere a informațiilor de interes public ..	219
7.3. Termene de soluționare	219
7.4. Excepții de la liberul acces al cetățenilor	220
7.5. Reguli privind accesul mijloacelor de informare în masă la informațiile de interes public	221
7.6. Sancțiuni și căi de atac împotriva refuzului	221

8. Practică judiciară și administrativă privind încălcarea unor reguli de procedură administrativă.....	223
CONCLUZII INTERMEDIARE	228

PARTEA A III-A

PRINCIPIILE ȘI NORMATIVITATEA BUNEI ADMINISTRĂRI

Capitolul I. Despre bună guvernare și bună administrare –

delimitări conceptuale	233
1. Considerații introductive	233
2. Semnificațiile conceptului de bună guvernare	235
2.1. Perspectiva instituțională asupra bunei guvernări.....	236
2.2. Perspective doctrinare asupra conceptului de bună guvernare ..	241
3. Semnificații ale conceptului de bună administrare (bună administrație)	244

Capitolul II. Conceptul de bună administrare la nivelul Uniunii

Europene	247
1. Dreptul la o bună administrare în accepțiunea Cartei Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene.....	247
1.1. Consacrarea normativă a dreptului la o bună administrare	247
1.2. Natura juridică a dreptului la o bună administrare.....	248
2. Codul european al bunei conduite administrative – instrument de realizare al bunei administrări.....	249
3. Dreptul la o bună administrare în Tratatul instituind o Constituție pentru Europa.....	251
4. Conținutul dreptului la o bună administrare.....	253
4.1. Dreptul persoanei de a-și vedea cauzele tratate imparțial, echitabil și într-un termen rezonabil de către instituțiile și organismele Uniunii	254
4.2. Dreptul fiecărei persoane de a fi ascultată înainte de luarea oricărei măsuri individuale care ar putea să o afecteze în mod nefavorabil	257
4.3. Dreptul de acces al fiecărei persoane la dosarul propriu, cu respectarea intereselor legitime legate de confidențialitate și de secretul profesional și de afaceri	258
4.4. Obligația administrației de a-și motiva deciziile.....	258

4.5. Dreptul persoanelor la despăgubire din partea Uniunii pentru daunele cauzate de instituțiile, organele sau organismele acesteia	264
4.6. Posibilitatea persoanelor de a se adresa instituțiilor Uniunii într-una dintre limbile tratatelor	266
5. Ombudsmanul european – garant al protecției dreptului fundamental la o bună administrare	267

Capitolul III. Conceptul de bună administrație la nivelul

Consiliului Europei	273
1. Considerații introductive	273
2. Reflectarea principiilor bunei administrații în Rezoluții și Recomandări ale Consiliului Europei	274
2.1. Rezoluția R (77) 31 asupra protecției persoanei în raport cu actele autorităților administrative	274
2.2. Recomandarea R (80) 2 referitoare la exercițiul puterilor discreționare de către autoritățile administrative	275
2.3. Recomandarea R (81)19 privind accesul la informațiile deținute de autoritățile publice	277
2.4. Recomandarea R (84)15 referitoare la răspunderea publică	278
2.5. Recomandarea R (87)16 referitoare la procedurile administrative care vizează un număr mare de persoane	280
2.6. Recomandarea R (91)10 privind comunicarea către terțe persoane a datelor cu caracter personal deținute de către organismele publice	281
2.7. Recomandarea R(2000)6 privind Statutul agenților publici în Europa	282
2.8. Recomandarea R(2000)10 privind Codul de conduită pentru agenții publici	283
2.9. Recomandarea R(2002)2 despre accesul la documentele publice	284
2.10. Recomandarea (2003)16 despre executarea deciziilor administrative și jurisdicționale în domeniul dreptului administrativ	287
2.11. Recomandarea (2004)20 despre controlul jurisdicțional asupra actelor administrative	289
3. Consolidarea conceptului de bună administrație – Recomandarea CM/Rec (2007)7 referitoare la o bună administrație	291
3.1. Premisele adoptării Recomandării CM/Rec (2007)7	291

3.2. Considerentele Recomandării CM/Rec (2007)7	293
3.3. Codul buneii administrații	295
4. Reflectarea principiilor buneii administrații în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului	302
4.1. Principiul legalității	302
4.2. Principiul proporționalității	304
4.3. Principiul securității raporturilor juridice	306
4.4. Controlul actelor administrației	306
4.4.1. Dreptul la un control efectiv asupra actelor administrative	307
4.4.2. Principiul termenului rezonabil	308
4.4.3. Dreptul de a cere executarea de către autoritățile publice a hotărârilor date de justiție	309
Capitolul IV. Premise ale buneii administrări în România	311
1. Elemente ale dreptului la o bună administrare în Constituția României	311
1.1. Egalitatea în drepturi	311
1.2. Accesul liber la justiție	312
1.3. Dreptul la apărare	315
1.4. Dreptul la informație	316
1.5. Dreptul de petiționare	316
1.6. Dreptul persoanei vătămate de o autoritate publică	317
1.7. Delegarea legislativă	318
1.8. Principii de bază	319
2. Avocatul poporului – instrument de apărare a dreptului la o bună administrare	322
2.1. Temeiul juridic și statutul Avocatului Poporului	322
2.2. Atribuțiile Avocatului Poporului privind protejarea dreptului cetățeanului la o bună administrare	324
CONCLUZII INTERMEDIARE	330

PARTEA A IV-A CODIFICAREA PROCEDURII ADMINISTRATIVE

Capitolul I. Considerații generale privind necesitatea sistemizării legislației	337
1. Codificarea juridică	341
2. Încorporarea textelor normative	343

Capitolul II. Codificarea procedurii administrative la nivel european	345
1. Reflectarea în doctrină a necesității codificării dreptului comunitar	345
2. Elemente de codificare a procedurii administrative la nivelul instituțiilor comunitare.....	348
3. Repere privind codificarea procedurii administrative la nivelul unor state membre ale Uniunii Europene.....	352
3.1. Franța	352
3.2. Spania.....	355
3.3. Olanda	357
3.4. Italia	357
3.5. Germania.....	358
3.6. Grecia.....	360
3.7. Bulgaria.....	360
Capitolul III. Reflectarea necesității codificării procedurii administrative în doctrina românească	362
1. Perioada interbelică	362
2. Perioada postbelică.....	364
3. Perioada de după Decembrie 1989	369
Capitolul IV. Reflectarea problemei codificării procedurii administrative în legislația românească	386
1. Problema codificării procedurii administrative în programele de guvernare din România	386
2. Reglementarea Codurilor unor subdomenii și a Codurilor administrațiilor sectoriale.....	389
2.1. Codificarea unor subdomenii	389
2.1.1. Codul de conduită a funcționarilor publici	389
2.1.2. Codul de conduită a personalului contractual din autoritățile și instituțiile publice.....	391
2.1.3. Codul controlului intern.....	392
2.2. Codurile administrațiilor sectoriale.....	394
2.2.1. Codul fiscal.....	394
2.2.2. Codul de procedură fiscală	396
2.2.3. Codul consumului.....	397
2.2.4. Codul rutier.....	398
2.2.5. Codul aerian civil.....	398

2.2.6. Codul vamal.....	399
3. Tezele prelabile ale Codului de procedură administrativă al României	399
3.1. Sediul legal al materiei.....	399
3.2. Scopurile și obiectivele tezelor prelabile	400
3.3. Soluții legislative propuse.....	402
4. Câteva observații și propuneri de lege ferenda privind viitorul Cod de procedură administrativă al României.....	404
CONCLUZII INTERMEDIARE	416
CONCLUZII GENERALE ȘI PROPUNERI	419
BIBLIOGRAFIE GENERALĂ.....	427